

Nr 264.

Av herr **Barthelson**, om vissa ändringar i Kungl. Maj:ts förslag till lönereglering för domänverkets personal.

I proposition till riksdagen nr 271 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lönereglering för domänverkets personal. I likhet med vad som under nästföregående år av riksdagen gillats i avseende på lönereglering för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk har förslaget till lönereglering för domänverkets personal utformats i ett »avlöningsreglemente för tjänstemän vid domänverket», vilket återfinnes å sid. 56 i ovannämnda Kungl. Maj:ts proposition. Ifrågavarande avlöningsreglemente är grundat på »Betänkande angående lönereglering för domänverket», avgivet av kommunikationsverkens lönekommitté, enligt av Kungl. Maj:t den 6 december 1918 lämnat uppdrag.

Denna lönekommitté har på anförda skäl funnit, att tjänstgöringsförhållandena inom domänverket icke äro av den art, att tjänstemännen där kunna i löneavseende fullt jämföras med befattningshavare vid kommunikationsverken. Denna kommitténs uppfattning har emellertid av departementschefen i utförlig motivering vederlagts under framhållande av, att lönekommitténs slutsatser i detta avseende äro felaktiga därför, att de icke äro grundade på faktiska förhållanden, då hänsyn toges till alla på frågan inverkan omständigheter. Om så däremot sker, har departementschefen — såvitt det ur hans yttrande till statsrådsprotokollet kan utläsas — kommit till den uppfattningen, att domänverkets personal (domänstyrelsens såväl som den lokala förvaltningens) bör i avlöningshänseende fullt jämföras med personalen vid övriga affärsdrivande verk, varvid dock förutsättes, att arbetstiden å tjänsterummet inom domänstyrelsen utsträcker till sju timmar. I anslutning härtill

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 110 häft. (Nr 264—265.) 1

har departementschefen även föreslagit och tillstyrkt, att domänverkets hela i löneplanen upptagna personal uppflyttas en löneklass, sålunda att avlöningen i den av lönekommittén föreslagna löneklassen 2 skall tillkomma löneklassen 1 o. s. v.

Granskar man då Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsreglemente för tjänstemän vid domänverket med utgångspunkt från den av departementschefen hävdade uppfattningen om likställighet i avlöningshänseende mellan jämförliga befattningar inom domänverket och övriga affärsdrivande verk, finner man, att denna likställighetsprincip icke blivit i allt konsekvent genomförd.

I detta avseende fäster man sig först vid bestämmelserna i avlöningsreglementets 1 avd. 2 kap. 5 §, där arvodet för år räknat till generaldirektören och chefen för domänverket föreslagits till 25,000 kronor samt till överdirektören och souschefen vid samma verk till 17,000 kronor. Utan motivering har departementschefen funnit sig böra oförändrade förorda dessa av lönekommittén för ovan nämnda tjänstemän föreslagna lönesatser, under det eljest genomgående en avvikelse uppåt från lönekommitténs förslag skett. Mig synes, att samma starka argumentering, som andragits för förslaget till tjänstemännens i lägre grader om ovan nämnda tjänstemän förhöjning i avlöningshänseende, även bort gälla för domänverkets chef och souschef, och att detta bort få resultera i förord åt de lönesatser, som man med departementschefens argumentering som grund för domänverkets lönereglering måste anse vara skäligen och erforderliga för dessa tjänstemän, nämligen för generaldirektören och chefen 30,000 kronor och för överdirektören och souschefen 18,000 kronor, allt för år, vilka lönesatser jämväl av domänstyrelsen tillstyrkts i analogi med den förhöjning över lag för samtliga domänverkets tjänstemän, som av sagda styrelse föreslagits för åvägabringande av paritet med närmast jämförliga tjänster inom kommunikationsverken.

Om dessutom den av departementschefen hävdade synpunkten på den nu föreliggande löneregleringen är riktig, att det icke kommer att bidra till att i statstjänst behålla skickliga skogsmän om genom löneregleringen nu skulle fastslås, att dessas verksamhet bör av staten överlag betalas lägre än motsvarande befattningshavares vid övriga affärsdrivande verk, och denna synpunkt också fått ligga till grund för den av Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsförhöjningen utöver kommittéförslaget för de flesta tjänstemännen inom domänverket, då är det enligt min förmening oriktigt att ej tillämpa samma synpunkt på verkets samtliga tjänstemän, utan som nu skett från denna likställighet undantaga verkets chef och souschef. Såväl från personalhåll som av domänstyrelsen och

domänfullmäktige har framhållits, att arten av det arbete, som åvilar domänverkets tjänstemän, icke är att jämföra med arbetsarten inom post- och telegrafverken, vilka äro att betrakta som rena monopolföretag, utan hellre med den arbetsart, som återfinnes inom vattenfallsverket eller statens järnvägar. Vad departementschefen anført i avseende å de uppgifter i arbetet, som av domänverkets tjänstemän måste fyllas för ett framgångsrikt ekonomiskt handhavande av landets kanske värdefullaste naturtillgångar, synes mig endast ge ytterligare stöd åt den uppfattningen, att domänverkets tjänstemäns avlöningar böra regleras närmast i anslutning till motsvarande befattningar inom vattenfallsverket och statens järnvägar, och detta ej minst för de högsta och ansvarsfullaste tjänsterna. Skall därför domänverkets lönereglering konsekvent genomföras efter principen om likställighet mellan närmast jämförliga tjänster inom övriga affärsdrivande verk, ävensom med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som i affärshänseende fordras av domänverkets tjänstemän, anser jag det enda rätta vara, att generaldirektören och chefen för domänstyrelsen tillerkännes samma årsavlöning som generaldirektören och chefen för statens vattenfallsverk eller 30,000 kronor, och att överdirektören och souschefen i domänstyrelsen tillerkännes den årsavlöning, som tillkommer samma befattningshavare vid statens järnvägar eller 18,000 kronor.

Oavsett vad jag ovan anført som skäl för dessa lönesatser finner jag dem även erforderliga vid jämförelse med de avlöningar, som vid enskilda affärsdrivande skogsbolag utgå till personer å chefsposter och med tanke på, att domänstyrelsen ändock för statens räkning i de allmänna skogarne handhaver ett affärsobjekt, utgörande cirka 23 procent av landets hela skogsmarksareal och cirka 36 procent av landets hela utmarksareal. Domänverkets utveckling i form av ett statens affärsdrivande organ, vilken utveckling synes på ett mycket tillfredsställande sätt fortskrida, belyses exempelvis av att år 1909 omfattade av domänverket självt bedriven avverkning, upphuggning och förädling 272,697 kubikmeter virke av inalles utstämplade 2,418,165 kubikmeter, och år 1917 omfattade samma verksamhet 1,443,211 kubikmeter av summa utstämplade 4,189,694 kubikmeter. En ökning således från 11 procent till 34 procent. Detta enligt jämförlig och senast tillgängliga statistik. I avseende å det alltjämt stegrade driftsöverskottet hänvisas till de av lönekommittén anförda siffror, som återfinnas i Kungl. Maj:ts proposition och varav endast må anföras, att då detta överskott år 1912 utgjorde endast 9,961,040 kronor uppgick detsamma år 1917 till 41,625,839 kronor.

Fortsätter man granskningen av det föreslagna avlöningsreglementet ur den erkända likställighetssynpunkten finner man, att domänverkets tjänstemän undandragits en förmån, som tillkommer kommunikationsverkens personal enligt 15 § i Kungl. Maj:ts avlöningsreglemente för densamma (svensk författningssamling nr 343, 1919), nämligen förmånen av särskilt kallortstillägg. I denna paragraf stadgas att: »Till tjänsteman, som är bosatt å sådan ort inom de norra delarna av landet, där vistelsen på grund av klimatiska och fysiologiska förhållanden kan, *frånsett ökade levnadskostnader*, ses medföra avsevärda olägenheter, utgår kallortstillägg med nedanstående, för sex olika kallortsklasser bestämda belopp för år räknat, nämligen:

för kallortsklass I	60	kronor
» » II	120	»
» » III	195	»
» » IV	300	»
» » V	450	»
» » VI	600	»

Det ankommer på Kungl. Maj:t att bestämma de orter, där kallortstillägg må utgå samt dessa orters fördelning å nämnda sex kallortsklasser.

Angående särskilt kallortstraktamente är stadgat i 29 §.

Lönekommittén har ansett, att detta kallortstillägg icke bör utgå till domänverkets personal *jämte* lönen, utan att det skall utgöra *en del* av densamma vid sidan av andra faktorer, varav lönegruppen skall bestämmas. I stället för att kommunikationsverkens tjänstemän få sin lön tilldelad uteslutande efter dyrortsgruppering samt därutöver ersättning för tjänstgöring å sådana orter, som beskrivas i ovannämnda 15 §, erhåller domänverkets personal i motsvarande lönegrader sin lön utproportionerad efter vissa poäng av dyrort, kallort, ödslighet och svårskötthet. I jämförelse med kommunikationsverkens personal reduceras enligt Kungl. Maj:ts förslag dyrortstillägget för domänverkets personal till 4 tolfte delar av det tillägg, som utgår till den förstnämnda personalen för samma ändamål. Där således likvärdiga tjänster inträffa å exempelvis högsta dyrortsgruppen, utgår dyrortstillägg för kommunikationsverkens tjänst med 1,440 kronor, medan det för domänverkets tjänst stannar vid 480 kronor. I detta avseende innebär Kungl. Maj:ts förslag till och med en försämring gentemot lönekommitténs förslag, enligt vilket för nyssnämnda fall dyrortstillägget för domänverkets tjänst dock skulle uppgå till $\frac{4}{10} \times 1,440$ kronor = 576 kronor. Denna uppen-

bara orättvisa kan icke bortförklaras av departementschefens framhållande av att genom den placering i högre lönegrupp, som för domänverkets tjänstemän åstadkommes genom att hänsyn toges till andra moment, såsom kallort m. m., vid lörens utmätande en höjning av själva lönen sker, vilken kan anses utgöra vederlag för det extra kallortstillägget, som tillkommer personalen vid de övriga affärsverken. I verkligheten blir det enligt Kungl. Maj:ts förslag så, att samtliga domänverkets tjänstemän vid den lokala förvaltningen få i jämförelse med kommunikationsverkens personal avstå $\frac{2}{3}$ av dyrortstillägget för att en mindre del skall komma i åtnjutande av bl. a. det kallortstillägg, som utöver dyrortstillägget tillkommer kommunikationsverkens personal. Emot detta system har också invändningar gjorts såväl av domänverkets personal som av domänstyrelsen och detta med till synes full rätt.

Jag anser att nu relaterade missförhållande bör på något sätt av riksdagen tillrättaläggas, och finner jag domänstyrelsens krav i detta avseende vara mycket måttligt. Detta, som återfinnes å sid. 38 i meranämnda nådiga proposition, går ut på, att kallortsmomentet icke måtte ingå såsom faktor vid grupperingen av befattningarna inom den lokala skogsstatspersonalen, utan i stället kallortersättning finge till samma belopp, som vid kommunikationsverken, utgå i form av särskild gottgörelse vid sidan av lönen, samt att, om så sker, vid gruppering av avlönningarna dyrort får ingå med 4 poäng, ödslighet med 2 poäng och svårskötthet med 4 poäng. Ehuru även enligt detta förslag avlöningsstandarden blir lägre inom domänverket än vid kommunikationsverken, innebär det dock ett avlyftande från domänverkets personal av en alldeles påtaglig orättvisa i avseende å kallortstillägget, vilken åtgärd jag hemställer, att riksdagen måtte vidtaga genom att acceptera domänstyrelsens nu relaterade yrkande, vari dock ej ingår något anspråk på särskilt kallortstraktamente.

Vid jämförelse slutligen mellan de arvodesbelopp, som nu äro tillerkända icke-ordinarie befattningshavare vid kommunikationsverken, och som för motsvarande befattningar föreslagits för domänverket, framgår, att domänfullmäktige ansetts böra åtnjuta ett vida lägre arvode än såväl fullmäktige vid statens järnvägar och telegrafverket som också överrevisorerna vid statens järnvägar. Jag anser, att detta är ett beklagligt utslag av underkännande av de enligt min förmening mycket höga kvalifikationer, som böra ställas på de personer, som skola tillhandagå domänstyrelsen med råd och dåd, icke endast i densammas omfattande affärsverksamhet, utan också i ändamål att tillföra verket impulser, som kunna verka fruktbringande i landets högsta skogliga

myndighets strävanden till skapandet av initiativ och utveckling i allt vad till skogshushållning och skogsvård hörer, i vilka frågor domänverket givetvis bör inom landet intaga en ledande ställning till båtнад för det allmänna såväl som för det enskilda. Värdesätter man domänfullmäktiges uppgift efter denna måttstock, torde det ej vara förmätet att föreslå deras arvode vida högre än Kungl. Maj:t gjort, och anser jag, att detsamma bör höjas med 1,000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag eller till 4,000 kronor för år för varje fullmäktig.

Med stöd av vad jag nu anført, tillåter jag mig hemställa, att riksdagen ville bifalla Kungl. Maj:ts propositioner till riksdagen angående lönereglering för domänverkets personal med den ändring:

att arvode till generaldirektör och chef för domänverket må utgå med 30,000 kronor för år samt till överdirektör och souschef vid domänverket med 18,000 kronor för år;

att kallortstillägg måtte utgå till domänverkets tjänstemän efter samma grund, som för tjänstemän inom övriga affärsdrivande verk är stadgat;

att lönegrupperingen sker efter en skala, vari dyrort ingår med 4 tiondedelar, svårskötthet med 4 tiondedelar och ödslighet med 2 tiondedelar;

att domänfullmäktiges arvode må utgå med 4,000 kronor för år.

Stockholm den 8 april 1920.

Gust. Barthelson.
